

Malmö

S:t Knuts Väg

7 juni - 16 juni 2019

Vernissage 7 juni kl 18-21

**KON
STKI
OSK**

#2

**KON
STKI
OSK**

Konstkiosk är en ideell förening med syfte att diskutera och problematisera det offentliga rummets betydelser.

Konstkiosk initierat av:
Peter Dacke & Christel Lundberg

Projektgrupp:
Peter Dacke, Nicholas Hartman, Christel Lundberg,
Juan Carlos Peirone

Tack till:
Rune och Sven Olsson, Brf Knuts Park, Byggfabriken,
Menton Montage, Carlos Percovich

Projektet görs med stöd av:
Statens Kulturråd, Region Skåne & Malmö Stad

Layout av katalog och logotyp:
Nicholas Hartman

Fotografi och bilder:
Konstkiosk om inget annat anges

Tryckt på CA Andersson 2019

www.konstkiosk.se

info@konstkiosk.se

ISBN 978-91-985520-1-0

202

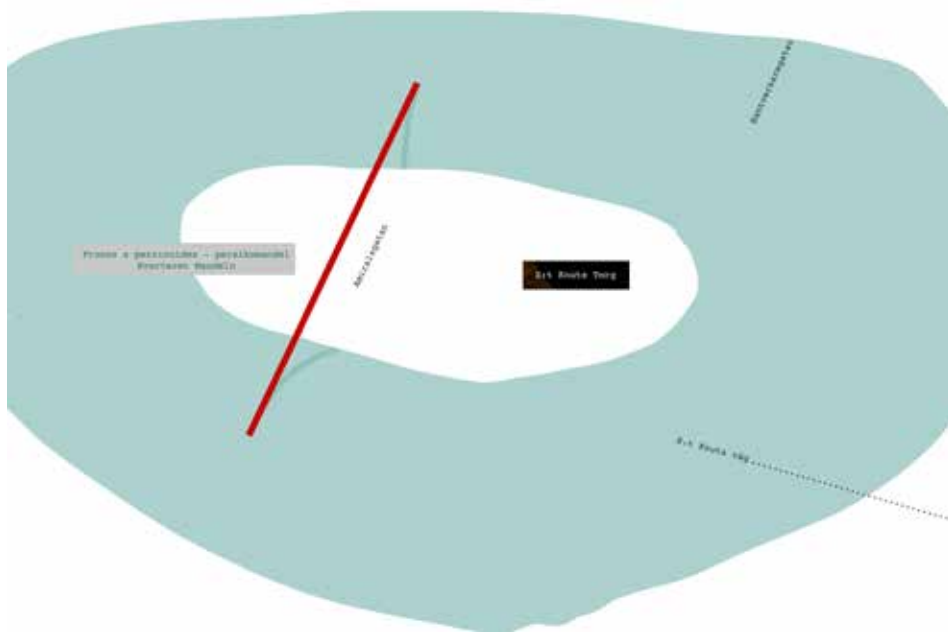
”The society that molds all of its surroundings has developed a special technique for shaping its very territory, the solid ground of this collection of tasks. Urbanism is capitalism’s seizure of the natural and human environment; developing logically into absolute domination, capitalism can and must now remake the totality of space into its own setting.”

Guy Debord, Society of the Spectacle

205

Förord

Text : Peter Dacke & Christel Lundberg

Konstkiosk är initierat och organiserat av Peter Dacke och Christel Lundberg. I projektgruppen ingår också Juan Carlos Peirone, design av mobil kioskbyggnad och Nicholas Hartman, grafisk formgivning. Projektet inviterar svenska och internationella konstnärer, arkitekter och teoretiker för att belysa problematik kring det offentliga rummet. Det som föregått projektet Konstkiosk är reflektioner över vår omedelbara omgivnings tillgänglighet och förutsättning ur ett medborgarrättsligt perspektiv.

Konstkiosk vision

- Konstkiosk föreställer sig ett samhälle där det offentliga rummet existerar utan privat infiltration som underminerar dess betydelse av att vara ett socialt rum.
- Konstkiosk ämnar föra diskussioner om det offentliga rummets betydelse, tillsammans med medborgare, omedelbart på gatunivå.
- Konstkiosk vill riva barriärer mellan konst och arkitektur mellan politiker, tjänstemän, professionella utövare och medborgare.
- Konstkiosk vill bana väg för nya tankar om hur vi kan använda våra gemensamma rum i staden.
- Konstkiosk vill verka för att konsten och arkitekturen erkänns som de mest effektiva instrument vilka både påverkar och mäter demokratins tillstånd i samhället.

Konstkiosk #2

Konstkiosk #2 görs i Malmö Stad i en befintlig kioskbyggnad på S:t Knuts väg. Projektet görs i samarbete med Brf Knuts Park, som äger kioskbyggnaden. Efter detta åker Konstkiosk på uppdrag i Skåne, till Burlöv, Vellinge, Simrishamn och Teckomatorp.

Konstkiosk #2 bjuder in arkitekter, konstnärer och teoretiker att förhålla sig till omgivningen och stråkets sträckning och betydelser för stadsdelen Sorgenfri. Konstnärliga arbeten görs av Monika Gora, Mads Farsø, Ingrid Book & Carina Hedén. Teoretiska arbeten presenteras av Ana Falú, academic and activist, Argentina och Pavel Grabalov, PhD Candidate, Faculty of Landscape and Society, Norwegian University of Life Sciences.

Replika

En mobil replik av kiosken kommer att byggas i en senare del i projektet, för att sedan användas i uppdrag på andra orter.

Illustration: Juan Carlos Peirone, *Konstkiosk stolar* 2019

Various bodies

Text: Ana Falú

Argentina, Academic and feminist.

Territories. The bodies the first territory of the women, the bodies the first territory of the dissident bodies, the bodies that do not fit in their desired identity. The territories of the street, the neighborhoods, the cities. The bodies of women violated by society in the most different violence, omitted in their circumstances, in their needs, women of diversity ignored, not seen, not considered.

The open space that becomes a triumph for bodies. Feminist urbanism places at the center of urban decisions the needs related to the daily life of women, men, transvestites, migrants, refugees ... women, children, girls

...

The different spheres of life, the producer of paid work, the visible visible work, the flower seller, the paid or unpaid work of prostitutes, visible or hidden ... the reproductive work of women.

The encounters between those who make a living in the productive and legitimate world and street-based prostitution, street-based crime, street-based services. The socio-economic realities are not recognized, the role of the care of women that is expressed not only in the domestic life of the houses, but in the streets, women with children, brought and brought, accompany, take care of.

Women take care of society, a role that is expressed not only in the houses but in the streets, women with children, bringing, accompanying, caring. The extraordinarily rich diversity, black,

indigenous, Asian, European, Latin American, sexual diversity, cultural diversity. Homeless people, drugs, sex, work, caring for others.

Social responsibility must be collective, inclusive, the street is for everyone. It includes the different bodies, valuing them, the bodies that denounce the injustices, the political bodies that the bodies in the street, in the city and in the houses. Bodies in the streets, day and night threatening bodies of women of different, undisciplined bodies. Violated and objectified bodies that can be appropriated and dominated.

Public spaces and private spaces reinforce the stereotypes of the value of the masculine and feminine; An attribution of the public for the masculine, a devaluation of the woman in public that persists. Devaluing their social roles. Day and night, the night accumulates as the dangerous space of time, the forbidden darkness for women, the other permitted shadows. Women have transgressed to build their rights and citizenship.

Køb. Flyd. Mød.

En kiosk eller omgivelse med muligheden for et uventet møde.

Text og foto: Mads Farsø

Vi tildeler kiosken værdi. Kiosken har spredt spredt sig til alle dele af vores samfund, fysisk og digital. Den er åben overalt, sælgende alt, konstant. Varer og ydelser. En uendelig flod der er svær at slippe væk fra.

Vi tildeler blomster værdi. Blomster er en æstetisk oplevelse. At købe blomster er en irrational handling, en sensorisk oplevelse, der bidrager til at markere tid, sted og relationer. At nyde, at ære eller i minde om. Eller at være tilstede i det, der ligger udover flodens flow.

Vi tildeler kunst værdi. Kunsten er ikke skabt med henblik på salg. Den spørger. Forstyrre, udvisker eller omslutter. Den tilbyder noget, du ikke forventede, at du ville eller kunne tage til dig. Måske er den en del af floden. Vi hopper ud i den for at forme nye identiteter eller for at manøvrere, i relationer, i rum eller online.

Vi tildeler objekter værdi. Vi indrammer og udvikler empatiske relationer til dem. Vi tager dem ind. Vi gør dem vores. Vi gør dem personlige. Selvom de mest er døde ting.

Vi tildeler omgivelser værdi. Mest når de tilbyder os uventede møder, som stimulerer eller overrasker os, som mennesker. Eller vi finder inspiration og nydelse i deres karakter. Vi anerkender det levende. planterne, blomsterne.

Vi tildeler det rumlige værdi. En rumlig værdi defineret af arkitektur, og natur. En skur, en kiosk eller en scene åben for forandring. Hvor alt og alle kan komme og gå hele tiden. Hvor bevægelsen

ikke kun er kommercielt defineret, men af noget offentligt, det sociale, eller noget naturligt, der i sin vækst gør sig større end det rationelle. Understreget gennem en solsorts sang.

Vi tildeler det offentlige værdi. Hvor mennesker måske mødes, samles eller opløses i noget større, eller som et fælles erfaret fænomen. Det kan være det smukke i det flygtige, et fællesskab, eller i et uventet møde med det fremmede, som kræver en refleksion over empati eller accept.

Mads Farsø. *En kiosk eller omgivelse med muligheden for et uventet møde*, 3 min, digital film, 2019.

Shop. Flow. Encounter.

A kiosk or surrounding with the possibility of an unexpected encounter.

Text and photo: Mads Farsø.

We attach value to a shop. The shop has expanded to all realms of our society, physically and digitally. It is open everywhere selling everything all the time. Goods and services. A never-ending flood that is difficult to escape.

We attach value to flowers. Flowers are an aesthetical experience. Buying flowers is an irrational act, a sensory experience that assists to mark time, place and relations. To enjoy, honor or in memory of. Or to exist beyond the flow of the flood.

We attach value to art. Art is not meant to be on sale. It questions. Disturbs, distorts or embrace. It offers something you did not expect that you would or could appreciate. Maybe it is part of the flood. We dive in to build new identities, or to maneuver, in relations, in space, or online.

We attach value to objects. We frame and develop emphatic relations to them. We take them in. Make them ours. Make them something personal. Although they are mostly dead things.

We attach value to surroundings. Mostly when they offers us unexpected encounters that stimulate or surprises us, as humans. Or when we find inspiration or pleasure in their character. We recognize the living, the plants, the flowering.

We attach value to the spatial. A spatial value defined by architecture, and nature. A shed, a shop or scene open for change. Where everybody or everything can enter or leave all the time. Where the flow is not only commercially defined, but by

something public, the social, or something natural, growing beyond the rational. Emphasized by song of a black bird.

We attach value to the public. Where people may meet, gather and dissolve into something bigger, or a commonly experienced phenomenon. It may be the beauty of something passing by, a community, or a close encounter of the alien that demand a reflection on empathy or acceptance.

Mads Farsø. *A kiosk or surrounding with the possibility of an unexpected encounter*, 3 min, digital film, 2019.

Mads Farsø, (DNK)

*Biträdande Universitetslektor, LARK
Programstudierektor (SLU Alnarp) og
selvstændiglandskabsarkitekt (Farsø Have)*

Mads Farsø, født 1978, har haft sit virke inden for landskabsarkitekturen i bredeste forstand; Gående fra havekunst til regional planlægning, fra arkitektkonkurrencer til landskabsprojektering, fra undervisning til udforskning i nye medier og fra kritik og debat til egen tegnestuevirksomhed. Mads brænder for at udfordre og udvide opfattelse af det arkitektoniske fagfelt og har bl.a. gjort det i et filantropisk virke, i en eksperimentelt forskning, i tværfaglige samarbejder, seminarer, netværk og ikke mindst som underviser og kritiker ved internationalt ansete arkitektskoler.

En rød tråd er Mads' interesse for hvordan særligt det landskabelige perspektiv kan kvalificere synet på byen og dets hverdagsliv. Mads har fundet det nødvendig at afsøge mulighederne i nye begreber og medier, som filmmediet, for at se omgivelserne og deres arkitektoniske og landskabelige værdier på ny - uden fordomme, uden på forhånd givne normative briller. Derudover har Mads været medstifter og leder af arkitekturfestivalen Copenhagen Architecture Festival (CAFx) 2013-2017 og sidenhen satellitterne i Aarhus (AAFx) og Aalborg (ALAFx). Senest har Mads stiftet Surroundings Lab som et laboratorium og en platform for udforskning af omgivelser og relaterede medier på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

Mads Farsø (DNK)

*Associate Senior Lecturer, LARK Program Studies
Director (SLU Alnarp) and practicing Landscape
Architect MDL (Farsø Have)*

Mads Farsø, born 1978, has practiced landscape architecture in the broadest sense; From the garden art to regional planning, from architectural competitions to landscape design, from studio teachings to new media explorations, from architectural festival curation to research conferences. Mads is passionate about expanding the perception of the architectural field and its value production. He has done this in philanthropic work, in experimental studies, in interdisciplinary collaborations as well as in seminars and networks and not least as a teacher and critic at internationally renowned architect schools.

In particular Mads has strong interest in how a landscape perspective can qualify the view of the city and its everyday life. Mads has explored the possibilities of new concepts and media, such as the film medium, to review or free the surroundings and their architecture and landscape values from previous prejudice or normative gazes. In 2013-2017 Mads co-founded and headed the architecture festival Copenhagen Architecture Festival (CAFx) and its later satellites in Aarhus (AAFx) and Aalborg (ALAFx). Recently, Mads founded the Surroundings Lab as an open laboratory and platform for new explorations of surroundings and related media, at the Swedish University of Agricultural Sciences (SLU).

Rapport Gårdsten

Text och foto: Ingrid Book och Carina Hedén

Våren 2006 ingick vi ett avtal med Tryggare och Mänskligare Göteborg om en förstudie inför ett konstnärligt arbete i Angered. Avtalet baserades på 3 månaders halvtidsarbete.

Förstudien skulle bedrivas i samarbete med Konstnärliga Fakulteten vid Göteborgs Universitet inom ramen för projektet ”Ingrep” vid Högskolan för Design och Konsthantverk.

Vi formulerade ett projektförslag för Angered som förstudien, genom fältarbete, skulle lägga en mer konkret grund för.

Vårt arbete koncentrerades kring ett försök till registrering och förståelse av det offentliga rummet, de gemensamma platserna i Angered.

Vår metod var att vandra med kamera i Gårdsten, Hjällbo, Angered Centrum, Lövgärdet, Eriksbo och angränsande områden. Vi besökte ett flertal kolonilottsområden; Rösereds odlarförening, Lövgärdets odlarförening, Trädgårdsgärdets odlarförening, Lövkojan, Lärjedalens Trädgårdar.

Vi bekantade oss och pratade om livet i Angered med enskilda människor vi mötte. Vi fick historier att återberätta. I några fall fortsatte personer vi av en tillfällighet stött på att kommunicera med oss, med förslag till reella förbättringar i Angered.

Vi deltog på en hel rad föreläsningar på Göteborgs Universitet, intervjuade personer i nyckelroller, besökte bostadsbolag, var med på evenemang och utvärderingar, föreställningar och examensutställningar.

Utanför projektets ramar inledde vi en kontakt med avdelningen för landskapsarkitektur vid Universitet i Kassel, där man har en lång och gedigen erfarenhet av grönområden i städer. Detta resulterade senare i några utopiska förslag för Angered – enligt principen: någonstans måste diskussionen ta sin början.

Vi såg det som viktigt och ofrånkomligt att vidga diskussionen om Angered och förorten till att omfatta också utländska röster, med liknande, relevanta erfarenheter.

Det material, som vi presenterade i denna slutrapport, är en registrering av olika delar av Angered med en liten digitalkamera – i flera fall den enda möjliga kamerautrustning man kan ha med. Detta var ett första förutsättningslöst och nyktert möte, ett skissblock. Vi hade sammanställt hela materialet i fyra olika vandringar, varav ”Gårdsten” var den första i rapporten.

Vi använde oss av ”bildnovellens” form. Med platsangivelser och kommentarer under fotografierna. Och i de tomma rutorna – citat från en mer teoretisk litteratur om städernas offentliga rum. Vi såg på bildnovellen som en möjlighet att kommunicera med människor på flera plan samtidigt.

Vår vision var att vårt Angeredprojekt skulle utmynna i en ”tjock” bildnovell som kunde delas ut gratis till alla hushåll i Angered och som då, genom nyfikenheten för hemmiljön, i bästa fall skulle kunna generera kunskaper i svenska.

”En stads förändring består också i att skildringen av den förändras. Och en förändrad stad fordrar in sin tur en ny beskrivning.”

Det vill säga att skildringen – representationen – fotografierna från Angered också skulle vara med på att skapa ett nytt Angered. Och ett förändrat Angered skulle behöva skildras med nya utgångspunkter, på nya sätt.

”Det handlar om att hitta flerfaldiga ingångar mot både fysiska och mentala rum. Att ställa de övergripande perspektiven, centralperspektivets transparenta totalvision, mot de små händelsernas fragmentariska, subjektiva, mer dolda sidospår. Detta fordrar närvaro på platsen och kommunikation.”

Ett mer befolkat uterum i Angered såg vi på som en av vägarna till förändring, metoderna för detta en utmaning.

Angered måste vinna synlighet, förorten är underrepresenterad.

Ingrid Book/Carina Hedén. *Rapport Gårdsten*, digital prints

Gårdsten byggdes 1969-1972

Storstadsatsningen röstades igenom 1998 av riksdagen. Den genomfördes i Gårdsten under perioden 2000 – 2004. Den berörde 24 bostadsområden i Sverige med det övergripande nationella målet:

Att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen som präglar storstadernas mest utsatta områden.

219

Gärdstensvägen går i en slinga runt hela Gärdsten, här kommer bussen.

Gärdstensvägen, hållplatsen vid Peppargatan.

Från det här berget kan man se Gärdstentunneln och leden mot Angeredsbron.

“The challenge for the coming decades will lie in transforming the urbanised landscapes that have emerged during the second modern age of the welfare state. So far, not even the task has been formulated. One reason for this is that we lack a clear understanding and image of the ‘in-between city.’”

Thomas Sieverts. “Die Kultivierung von Suburbia” in Walter Siebel (ed.): *Die Europäische Stadt*, 2004

Besökaren möts av tydliga informationsskyltar på Peppargatan.

Dalen är det första man kommer till i Gärdsten. När Gärdsten byggdes mot slutet av 60-talet plansprängde man bergen på båda sidor av dalen. Utsikt mot Muskotgatan.

Här finns det gott om plats för kolonilotter och urbant jordbruk.

“What is more consequential is the relative slowness with which physical space reflects the (much faster) changes in lifestyles, the inertia and the friction between them ...”

Stefano Boeri, “Eclectic Atlases” in Multiplicity (eds.): *USE, Uncertain States of Europe*, 2003

20 maj klockan två på eftermiddagen. En kvinna kommer ut från parkeringshuset på Peppargatan.

Passagen under garaget förbinder dalen med Gärdstensplan, där det finns en fotbollsplats och ett elljusspår. Det finns de, som inte vågar gå igenom här.

En gångväg ner mot dalen.

En förbisedd plats.

Mitt i dalen ligger minigolfbanan och en fritidsgård.

Det är fortfarande 20 maj, klockan är tjugo över sju på kvällen. Minigolfbanan har inte öppnat för säsongen än.

Här sitter några kvinnor och röker vattenpipa.

Bord med bänk på "Vitpepparns scen".

Detta var en väldigt populär plats i Gårdsten, som nu försummas.

Badbassängen för barnen.

Duschstativet står fortfarande kvar.

"The 'unoppressive city' is defined as 'openness to unassimilated otherness'."

David Harvey "From space to place and back again" in "Mapping the futures" 1993

Fritidsgården i dalen har rutor av plexiglas.

Det har varit en brand på förskolan Lillmossen.

Thomas Sieverts om den ideala staden:

"Freiflächen ... haben die gleiche Bedeutung wie die bebauten Flächen: 'Figur' und 'Grund' sind nicht mehr eindeutig unterscheidbar."

Thomas Sieverts "Die Kultivierung von Suburbia", Die europäische Stadt, 2004

Parkbänkar bredvid fritidsgården.

Lekplatsen.

"Competition between places produces winners and losers. The differences between places to some degree become antagonistic."

David Harvey "From space to place and back again" in *Mapping the futures*, 1993

Det står några bänkar längre bort med utsikt mot en skatingramp.

Fler parkbänkar bredvid rampen.

Det har börjat växa gräs i skatingrampen.

En gångväg i södra ändan av dalen den 29 juni klockan fyra på eftermiddagen.

Den raka gångvägen genom dalen.

"To be able to perceive or grasp something in the flow of social reality (the main ingredient of our lives), one can hold no preconceptions. For otherwise art will entrench the circumstance."

Erik Bulatov in Claudia Jolles (ed): *Erik Bulatov*, Catalogue Kunsthalle Zürich, 1988

Hus på gårdarna utmed Peppargatan med ombyggda fasader efter Storstadssatsningen.

Ett offentligt modernistiskt konstverk från början av sjuttioalet.

"Lofgångshusen vilar på kraftiga utragade betongfundament som bildar en öppen passage under byggnaderna." Genom Storstadssatsningen byggdes utrymmen för att blockera blåsten.

Gångvägen från Peppargatan. Det är aldrig långt till naturen i Gärdsten.

Utkik mot Gärdstenvägen.

Strax bakom husen leder en stig upp på berget ovanför Gärdstuntunneln.

En transformatorbyggnad mellan träden.

Detta är ett gör-det-själv projekt, som man kan hämta material till.

Man får tillstånd att bygga ett litet privat uterum i trä, i kontrast till betongen.

Fönstren i Almgårdens Förskola.

En städfirma är etablerad i området.

"The big mistake made by Hulsman and many others is that he sees architecture as something static, as something that is finished as soon as it is handed over by the builders. However an architectural concept is not finished at the moment it is realised... Architecture only comes to life when it is used and when it is appropriated and altered by the users. Architecture offers a framework in which to act. Within this, users create their own routes and structures, making use of available materials. To this extent architecture provides possibilities. The experience of architecture is thus dependent on what is possible rather than what has been completed."

Floris Paalman "Kidnapping the Bijlmer"
Advances in Art & Urban Futures Vol 1, 2000

"Pizza Suverän" på Kaneltorget har använts som location i en svensk deckare.

Interiören.

Detta är den enda matvaruaffären vi kunde hitta i västra Gärdsten.

Gårdarna på Kanelgatan har rustats upp med planteringar av buskar och träd som ger skydd.

Här saknas det ett träd och kanske en grill. I bakgrunden ligger ett av de omtalade ekologiska solhusen i Gårdsten.

Här fanns det plats att bygga en liten trädgård. Vi är fortfarande på Kanelgatan.

Ett stort, centralt träd samlar platsen, med rabatt och belysning, bord-och-bänk-möbel, klätterställning och gungor.

"The strength of the Lefebrian construction, however, is precisely that it refuses to see materiality, representation and imagination as separate worlds and that it denies the particular privileging of any one realm over the other, while simultaneously insisting that it is only in the social practices of daily life that the ultimate significance of all forms of activity is registered. It permits, therefore, an examination of the processes of place construction in which the material grounding still retains its force and salience. But in the process, we also understand that political mobilization through processes of place construction owes as much to activities in the representational and symbolic realms as to material activities, and that disjunctions frequently occur between them."

David Harvey "From space to place and back again" in *Mapping the futures*, 1993

"Ist Urbanität ohne Dichte vorstellbar?
Kann Langsamkeit eine Qualität an sich sein?
Welche Rolle spielt Eigentum für den Gebrauch von Raum?
Wie können ungenutzte Räume und Materialien anders verwendet werden?
Gibt es informelle Praktiken, die als positive Handlungsmodelle gelesen werden können?"

Philipp Oswalt, Einleitung, *Schrumpfende Städte Band 2*, 2005

Parkeringsgaraget för boende i de ekologiska husen.

En kvinna går tvärs över dalen till Gårdstens centrum.

"... in order to understand the territory better, it is necessary to see more of it."

Stefano Boeri, "Eclectic Atlases" in *Multiplicity* (eds.): *USE, Uncertain States of Europe*, 2003

" 'Difference' and 'otherness' is produced in space through the simple logic of uneven capital investment and a proliferating geographical division of labor."

David Harvey "From space to place and back again" in *Mapping the futures*, 1993

Gårdstens centrum.

Hit går en snabbuss från centrum i Göteborg, avståndet är 15 km. Det är den 13 augusti, halvfem på eftermiddagen.

Det öppnade en Netto affär här för två veckor sedan.

Det ligger ett Styling Center bredvid.

Unga män samlas utanför Gärdstens Pizza & Grill. Bredvid ligger ett café med uteservering.

Skyltar vid ingången till Gärdstens center.

Fler skyltar.

"The evaluation and hierarchical ranking of places occurs, for example, largely through activities of representation."

David Harvey "From space to place and back again" in *Mapping the futures*, 1993

Båak Kött Ost Chark verkar ha många kunder.

Fiskaffären mitt emot har just lagt ned.

Netto är den enda livsmedelsaffären i östra Gärdsten.

Här har Western Union en filial.

Det ligger en tandläkarmottagning bredvid.

"It is also often assumed that we live in localities where the flows of information and images have obliterated the sense of collective memory and tradition of the locality to the extent that there is 'no sense of place'." (Meyrowitz 1985)

Mike Featherstone "Global and local cultures" in *Mapping the futures*, 1993

Gärdstenshusets ingång ligger strax bakom Gärdstens centrum.

Här har Hälsoteket sina lokaler. Gärdstens Internationella Föreningsråd, som samlar ett 30-tal föreningar har också sin verksamhet här.

En möteslokal.

En hel hylla med information om oro, depression och livsglädje.

Det finns gott om information på Hälsoteket.

Föreningsrådets samordnare Abdoulle Gaye leder en datakurs för intresserade kvinnor. De är väldigt nöjda. Tidigare serverade man kaffe till självkostnadspris i förbindelse med olika arrangemang, något man inte fick fortsätta med, eftersom det konkurrerade med kaféet inne på Gärdstens center.

Två veckor efter att Netto öppnat sker det ett rån i affären.

Personalen.

Polisen.

Parabolema på Salviagatan.

Parkeringsplatsen.

"The code of zenith vision, which has formed the basis of modern town planning vocabulary, is a resistant and overbearing paradigm that tends to cancel out the others and interprets irreducible local codes as chaos. Moreover, the zenith paradigm is misleading because it prompts the observer to distance himself from the territory, and gives the illusion of having the same impersonal and powerful point of view as the techniques of representation he is using. This is hypocritical because it allows the observer to avoid responsibility; it shows the surface of the territory from a distance...."

Stefano Boeri, "Eclectic Atlases", in Multiplicity (eds.): USE, Uncertain States of Europe, 2003

"Furthermore it is persuaded that every stage in a city's evolution also implies and requires a "jump" in its forms of representation."

Stefano Boeri, "Eclectic Atlases" in Multiplicity (eds.): USE, *Uncertain States of Europe*, 2003

Ett resultat av Storstadsatsningen.

En amfiteaterinspirerad trappa. Sittplatser utan scen och utan publik.

Landscaping med tvättstugor mellan husen.

Den modernistiska arkitekturen motsägs av olika nyttillkomna träkonstruktioner, staket m.m. i gult eller rött. De har bidragit till ett livligare gatuliv.

Ett grekiskt-ortodoxt staket skyttar bakom ett svenskt staket. Det skapar ett yttre och ett inre rum, en halvprivat och en intimare trädgård.

En man från Kiev bygger de här staket. Det är ett överdåd av höga tulpaner och andra värbloomer i hans trädgård.

I den gemensamma rabatten mellan husen odlar han både vitlöck och annat. Guerilla gardening.

Senare på sommaren är det rosorna som har tagit över.

Gårdstombsbostäder delar ut diplom för bästa uteplatser med hjälp av en utvald jury. Hans fru Maria Ivanov har tilldelats ett diplom.

Inspirerade av sina grannar har två svenska ungdomar för första gången i sitt liv satt igång med att anlägga en trädgård.

Trygghetsgruppens lokaler.

Här går trappan ner mot de nybyggda villorna och bostadskarriären. Området är på väg att byggas ut.

"Architektur hat nur dann Berechtigung, wenn sie eine Utopie formuliert"

Philipp Oswald, Einleitung, *Schrumpfende Städte*
Band 2, 2005

De röda tulpanerna skiner i vårsolen.

Det 1 km långa huset på Salviagatan har styckats och har här genom Storstadsansatsningen fått ett terrasserat tak för att bryta monotonin.

Villorna i slätten ner mot Långmosseskolan har större trädgårdar.

En naturtomt med gräsmatta och frilagd klippa tillhör en av villorna.

Det är förbjudet att köra bil i dalen.

"The city and knowledge are counterparts in a number of ways: as a social space of reflection the city is a domain of collective learning through encounters, as a private space of reflection the city permeates the individual and becomes the silent aspect of her world of creative possibilities."

Ilse Helbrecht "Denkraum Stadt" in Walter Siebel (ed.):
Die Europäische Stadt, 2004

Norr om Timjansgatan löper en naturslinga ner mot Keillers damm och upp mot Lovgårdet.

Vägen in mot Gårdsten från norr.

När man själv får välja sätter man stolarna under träden.

Ett postmodernt tillägg till den existerande arkitekturen.

Detta är den enda affären i norra delen av Gärdsten.

"Wenn Gramsci vom Kampf für eine neue Kultur, für eine neue Art zu leben und von einem Kampf für eine neue Gesellschaft gleichermassen spricht, dann spielt er darauf an, dass das Kultursystem einer Gesellschaft der Ansatzpunkt von Veränderung ist."

Barbara Steiner, "Wahrheitsdiskurse", *Schrumpfende Städte* Band 2, 2005

De här uteplatserna på Timjansgatan har Gärdstensbostäder stänglat in.

En miniträdgård med blommor, grönsaker och små figurer.

Även den här trädgården har fått diplom.

Vi har kommit fram till kanten av dalen där det ligger en frisörsalong.

Här, i norra ändan av dalen har Göteborgs stad påbörjat en gestaltning av utemiljön, som aldrig har fullförts.

Man träffas i dalen.

Utsikt mot Islamska skolan och Rörmosseskolan.

Ett nyupprustat dagis överst i dalen.

Föreningsaktiviteter i dalen. Man måste ha tillstånd för att köra in med bil i dalen. All handel är förbjuden.

De ekologiska solhusen på Kanelgatan har finansierats med pengar ur en av EU:s strukturfonder inom ramarna för projektet URBAN.

Husen har solpaneler på taken och växthus i bottenplanet.

Det är fortfarande tidig vår.

Vi är nu på väg från dalen till Muskotgatan.

Vi går uppför en trappa.

"Struggles over representation are, as fiercely fought and as fundamental to the activities of place construction as bricks and mortar."

David Harvey "From space to place and back again" in *Mapping the futures*, 1993

Här har finnarna sin förening.

Även på Muskotgatan har man satsat på tillbyggnader i trä inspirerade av "den röda stugan".

Utsikten mellan husen på Muskotgatan mot solenergihusen.

Vackra mattor på luftning.

Den nya sophanteringen.

"A truly rooted community may have shrines and monuments, but it is unlikely to have museums and societies for the preservation of the past."

David Harvey "From space to place and back again" in *Mapping the futures*, 1993

En nydesignad sittplats på Muskotgatan.

En ny lekplats.

"How We Live and How We Might Live"

föredrag av William Morris, 1884

"Angered var planerat för 100 000 invånare, men det blev aldrig mer än 45 000 och det är orsaken till att bebyggelsen ligger som där. (Även det var ju samtidigt ett ideal: bostadsöar med natur runt om!)"

Bebyggelsens betydelse för företagsamhet i staden med Angered som exempel, Chalmers Göteborg, 2007

Utsikt mot Timjansgatan och Kanelgatans ekologiska hus.

Sophantering bakom stängslet.

Vid norra ändan av Muskotgatan har man gått samman och skapat en gemensam trädgård med paviljong, grill och flera sittplatser, kryddor och blomsterpräkt. Här håller man ordning, samtidigt som man tillåter ungdomar från andra gårdar att umgås i paviljongen.

Muskotgatan ligger högt med utsikt mot Hisingen och Göta Älv.

Utsikten mot ner mot Timjansgatan.

Alla vägar leder mot dalen.

Grillning pågår.

"... how we imagine communities and places of the future becomes part of the jigsaw of what our future can be."

David Harvey "From space to place and back again" in *Mapping the futures*, 1993

231

Ingrid Book/Carina Hedén, (SWE/NOR)

Book & Hedén bor i Oslo och har samarbetat sen slutet av 80-talet.

Under 90-talet undervisade de på en rad konsthögskolor i Norden; Statens Kunstakademi i Oslo, Konsthögskolan Valand och Konsthögskolan, Umeå Universitet

De har arbetat med foto, video och installationer inom områden som kulturlandskap, urbana landskap, platser och icke-platser. Periferin, det nedvärderade i utkanten, det lokala tillhör Book & Hedéns undersökningsområden, med plats och platsillhörighet som centrala frågor. I förlängningen av detta har de arbetat med förlust av minne, muntliga traditioner och genetiskt arv. De vill frigöra det lokala från föreställningen om något sentimentalt och nostalgiskt. De har studerat områden i urban sprawl, där människor försökt göra sig hemmastadda.

I några verk har Book & Hedén cirklat kring begreppet entropi och nyproduktion av landskap. Men också en förändrad perception av landskap utifrån idén att en traditionell representation av landskap från en statisk utsiktspunkt inte längre motsvarar den upplevelse vi har idag. Och att detta har fört till den perceptionskris, som är med på att osynliggöra de landskap som de facto omger oss.

De har utnyttjat kamerans förmåga att se mer och något annat än fotografen, för att utvidga fotografiets roll till något vidare än ett subjektivt avtryck. Samtidigt som deras arbeten kan framstå som objektivt dokumenterande öppnar de också för en utforskning av de föreställningar och möjligheter som varje plats bär i sig. De har använt fotografiet som en möjlighet att vinna tillbaka tid – en möjlighet att reflektera.

Ingrid Book/Carina Hedén, (SWE/NOR)

Book & Hedén lives in Oslo and have collaborated since the late 80s.

They work in the intersection between urban and rural landscapes, place and non-place, a revaluation of cultural knowledge and regional identity – inviting political and ethical questions of a more general nature. Urban agriculture, military landscapes, temporary utopias, our short cultural memory are part of their topics – in photo, video and installations.

Abstract

For Konstiosk they present the result of a pilot study for the city of Gothenburg in one of the suburbs Angered/ Gårdsten. They focused on the outdoor public areas, using the form of an image story, to be published in book-form for free distribution to all the local households. Their point of departure was that the suburb is under represented and must gain in visibility.

Date: Sun, 10 Jun 2007 17:48:07 +0200 (CEST)

Fra: "Ingrid Book & Carina Hedén" <bookheden@yahoo.no>

Emne: Inget vatten!

Til: per.sydvik@gp.se

Hej Per Sydvik,

Vi är två konstnärer bosatta i Oslo, som på uppdrag skall föreslå ett "projekt" i Angered. Och vi är just nu sysselsatta med att vara ute och titta oss omkring. Vi har tagit kontakt med odlare på tre olika områden - som skiljer sig mycket från varandra. Och detta är vårt ärende till dig:

På den vi sist besökte "Lövårdets odlarförening" där Rannebergsvägen mynnar ut i Råvebergsvägen - hade dom en lite speciell historia att berätta.

De har fortfarande inte fått något vatten tillkopplat i år och detta har lett till att ett flertal odlare aldrig brytt sig om att gräva och deras lotter står nu fulla med ogräs som fröar. Andra har lämnat sina i fjol välsköta odlingslotter. Och så finns det en grupp som fortsätter att gräva och plantera. Helt överraskande gick föreningens vattenräkning år 2006 upp till 60.000 kr (föreningen består av 20 odlare)

I år fick dom en ny räkning på 137.000 Räkningarna har enligt uppgift brukat ligga någonstans mellan 5000-8000 kr.

Det hela handlar visst om ett läckage någonstans på vattenledningen, som aldrig åtgärdas och som sen har belastats föreningen.

Ett ombud för ordföranden "Anders" tel: 031-33 19 810 och vice ordförande Ibrahim Dhia: mobil: 0736851550 (som talar bra svenska) har ringt till en kvinna vid namn Eva Jonassén på "Kretslöppet" så gott som dagligen (hon är enligt uppgift utan makt) - namn som Ekliind på Kretslöppet och Bengt Wallin på Stadsdelsnämnden (?) figurerar också.

Den tomt de här odlarna håller till på, förefaller föga attraktiv, en stripa land utmed vägen, det är definitivt den minst gynnade placeringen av de ställen vi besökt. På "Trädgårdsgårdets Odlarförening" bara ett stycke därifrån ingår dessutom vatten i årsavgiften (som är av ungefär samma storlek som på Lövårdets Odlarförening).

Om du inte har ett speciellt intresse för odlarföreningar kanske detta för dig kan tyckas som ett perifert problem. Men om man nu pratar om egna initiativ och behovet av självorganisering, så är väl detta ett av de bästa och mest konstruktiva exemplen. Dessutom ett exempel på en form av förtryck från myndigheternas sida.

Med den hetta som nu har infunnit sig handlar det bara om dagar, så är slaget förlorat och alla får lämna sina odlingslotter.

Hoppas du kan göra något.
Det vore fint.

Bästa hälsningar
Carina Hedén och Ingrid Book

Kontakta oss gärna om du vill veta något mer.

tel: 0047-93 88 70 34 (mobil)
tel Sverige: 0340-37001

Stadsträden och människan - exempel från Malmö

Text: *Monika Gora*

Utställningen skildrar två avgörande händelser i ett nutida Malmö när stora stadsträd avverkades på tomter som hade potential att bli parker (Gottorps park och träd i kv Sofia intill Rörsjöparken). Det är samma händelseförlopp som upprepas, likt vår tids karma, även på andra platser och i andra städer. Dessa händelser visas tillsammans med avtecknade stadsträd som ännu står intakta men under potentiellt hot av människans aktivitet i staden.

2012 skövlades Gottorps park och 2016 avverkades stora träd på tomten i kv Sofia. Den första händelsen har följts, dokumenterats och skildrats i ett omfattande och uppmärksammat konstprojekt med titeln "Vad kostar ett träd?". En del av projektet är ett drama i bokform (Monika Gora, Gunilla Bandolin), med samma titel som återger de olika aktörernas reflektioner över sin egen makt och incitament att agera. Avverkningen av träden på tomten kv Sofia intill Rörsjöparken följdes av mig, och många med mig via Sydsvenskans rapportering.

Gottorps park

Sommaren 2012 skövlades en unik park, parken runt Gottorps gods i utkanten av Malmö. Gottorps gods är dödsdömt, då Bunkelfloss villamatta trycker på och den nya yttre ringvägen bildar en gräns. Ett av träden i parken är sällsynt jättelik blodbok, som varit klätterträd år generationer av barn i trakten. Parken Gottorp ingick i översiktsplanen som viktig stadsdelspark och del av stadens grönstråk. Staden avstod från att köpa in Gottorp som såldes till en affärsman som helt sonika lät säga ner de 100-åriga träden. På så vis höjde han markant värdet av sin fastighet; utan träd kan han disponera, och exploatera, sin tomt hur han vill.

Idag är stor del av marken kring Gottorp bebyggd. Intill den nybyggda grundskolan finns en nyplantering mycket mindre än Gottorp, ett klenst substitut för de förlorade träden. Kommunen har gjort en förlust på 100 miljoner kronor genom fällningen av träden. Beräkningen baseras på antagandet att träden skulle gå att köpa i en plantskola, enligt Alnarsmodellen, SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet).

Varken förlust led malmöborna i och med att Gottorps träd skövlades? Vad kostar ett träd? För den vedförsäljare som anlitas för att säga ner träden är det veden i första hand, det enda värde han räknar med. Vad är värdet på ett träd för stadsträdgårdsmästaren i kommunen, som i ord och text säger sig värna de stora träden i Malmö? Hur resonerar den ekonom som sysslar med ekosystemtjänster och räknar på trädens bidrag med syre, skydd mot ozonlager, filter som tar upp sot och avgaser? Vad är ett träd värt för ett barn som klättrar i det? För någon som bara vill stå intill det och känna dess närvaro?

Att säga ner de 100-åriga bokträden på Gottorp var så nära en regnskogsskövling man kan komma i Skåne. Jag, och konstnärskollegan Gunilla Bandolin (www.bandolin.se) ställde oss frågan; Vad är de stora träden värda? Hur kan vi återge det värdet? Resultatet av vårt arbete förmedlar vi i boken "Vad kostar ett träd?". I boken har vi genom intervjuer och foton undersökt hur det kunde gå som det gick med Gottorps park och träd. I samarbete med Nils Bergendal (www.nilsbergendal.com) har vi även tagit fram en rumslig tre-kanalig videoinstallation där betraktaren följer med i en trädklättring i träd lika stora som de avverkade.

Den kompletta utställningen "Vad kostar ett träd?" har visats på Kulturhuset i Stockholm,

Dunkers kulturhus Helsingborg och Luleå kulturhus. Projektet genomfördes med stöd från Konstnärsnämnden.

Kv Sofia

© CORA art&landscape

Fyra år senare, år 2016, när vinter övergick i vår, sågades de stora, friska, nästan 100-åriga träden i kv Sofia ner. Fram till 1970-talet låg här Dahlgrenska Stiftelsens ståtliga byggnad och då stod träden i trädgården. Sedan lämnades tomten till stora delar öde. Fram till nedsågningen var tomten inramad av stiliga kastanjer och till en tredjedel bevuxen med stora ädellövträd.

Skövlingen var en obegriplig handling då den aktuella delen av staden – hela östra delen av innerstaden - lider en omtalad och uppmärksammasad brist på parker. Att tomten

© CORA art&landscape

Foto: Fredrik Karlsson © CORA art&landscape

ligger intill Kungsgatans allé och Rörsjöparkens trädinramade gräsmatta, en liten hårt belastad kvarterspark, var ytterligare ett incitament för att värna kv Sofia som välbehövlig angränsade trädbevuxen yta. Den dramatiska händelsen följdes av Sydsvenskan i flera artiklar. Averkningen upprörde förbipasserande och boende. Malmö Stad bestred sin handling och bedyrade att ett misstag hos byggföretaget måste ha skett – träden skulle ju vara kvar!

Allt medan förvirringen rådde flisades träden sönder med storskaliga metoder och i brådska innanför ett låst stängsel. På några få dagar var så gott som alla träd omvandlade till smulor och bortforslade från platsen.

235

237

© CORA art&landscape

Varför blev det så - vad var det som hände?

Detaljplanen för kvarteret uttrycker två motstridiga intentioner; intentionen att spara träden och intentionen att frånta träden den plats de växer på.

I planen beskrivs träden som mycket värdefulla i text, men på ritningen är de utritade som små cirklar. Symbolerna säger inget om trädens verkliga storlek – utsträckningen ovan och under jord. Ett stort träd har en 15-25 meter stor krona. Kronan är sällan helt symmetrisk över stammen, dess utseende och utsträckning är oregelbunden och varierar på olika höjder. Rötternas utbredning under jord är jämförbar med kronans diameter.

Hade trädens verkliga storlek ritats in, och tagits hänsyn till, inser vem som helst att om träden skall bevaras friska, välmående och vackra, då måste huskroppens form anpassas därefter. Det stora område som är markerat för byggrätten tar ingen hänsyn till de träd som finns där. I detaljplanen står trädens stammar intill husfasaden. En byggnad så

stor att den gör det omöjligt för träden att överleva oavsett vilka värden de tillskrivs i ord.

Att lägga huskroppen rakt över det område som träden behöver för sin överlevnad är oförenligt med ett bevarande av träden. Frågan hur bevarandet ska ske besvarades aldrig av en insatt arkitekt utan bollades vidare till entreprenören. Detaljplanen anger att träd får endast fällas om sjukdom eller säkerhetsrisk föreligger. Träd ska ersättas med nyplantering. Det gav entreprenören en möjlighet att helt sonika fälla träden. Eftersom entreprenören var intresserad av ett snabbt rationellt bygge var avverkningen ett enkelt beslut.

Därför blev det som det blev. I sista sekunden – tack vare Sydsvenskans tidigare artiklar – förhandlade stadens tjänstemän till sig några enstaka träd placerade vid Drottninggatan, som sparades. Även här hade entreprenören tänkt averka till förmån för en uppställningsplats för sina bodar. Endast stammarna skyddades under bygget. Det är oklart hur pass sönderkörda rötterna är.

Malmö Stads mål är en hållbar utveckling.

Det fanns en intention att spara träden på kv Sofia. Kompetens att planera utifrån träden finns inom Malmö Stads egen förvaltning. Det nya huset byggs av MKB, alltså av Malmö Stad. Det som fattades var en konkret plan för hur visioner skall bli verklighet, en definition av de värden vi vill skydda och en metod för hur det skall gå till. Det är uppenbart att det saknas metoder för hur vi genomför hållbar förtätning och skyddar de äldre träden i stadsmiljö.

Här fanns alla förutsättningar att skapa något exceptionellt. En välbehövlig ny park på kunglig donationsmark som tillägg till Rörjöparken. Om inte, ett nytt hus i symbios med träden. En

föredömligt gestaltad livsmiljö byggt utifrån omtanke om stadens invånare och det liv som finns i staden. Ett hållbarhetsprojekt att vara stolt över och kunna visa upp. Kanske rent utav ett stort steg framåt inom den svenska arkitekturen och det svenska byggandet.

Idag upptar en stor byggnad i rostig corténstål hela tomten. Byggnaden fick 2019 Kasper Kalkonpriset och utsågs därmed till det fulaste huset i Sverige i år.

En formel för stadsplanering?

Dramat "Vad kostar ett träd?" kan liknas vid en matematisk formel (Andrea Khan, grundare av designCONTENT, www.design-content.com), en ekvation för beräkning av utfallet i andra situationer där stora uppvuxna träd står på spel och därigenom stora gemensamma, och inom vår livstid oersättliga, värden slösas bort. Om nu dramat "Vad kostar ett träd?" är den ekvation med vilken vi närmar oss stadsbyggnadsprocesser blir det också tydligt att om vi vill nå ett annat resultat än på de här två skildrade platserna (Gottorp och kv Sofia) bör det vi stoppar in i ekvationen, eller ekvationen själv, ändras.

Kan en bra början vara samtal om vad arkitektur och stadsbyggnad är och vilken stad vill vi leva i? Vad är struktur, skönhet, balans och samexistens? Just samexistensen mellan det människoformade och det inte människoformade, de stora träden, tycker jag är en mycket intressant fråga. Vad är det som gör våra stadsrum behagliga, spännande, sinnliga och unika? Vad är det som avgör om vi trivs eller inte? Vad bör vi värna om?

De offentliga rummen är stadens allemansrätt, men även de privata träden kommer flånören tillgodo. Deras stora kronor påverkar det arkitektoniska uttrycket och välbefinnandet, luften, doften,

fuktigheten, ljudet, ljuset, klimatet. De blir en del av stadsbilden. Stadslandskap med stora träd är intressanta, inte minst för barn, men även för vuxna. De stora träden lagrar tid. Deras enorma kronor är magiska världar i stadens luftrum. De stora träden är en annan sorts stadsbor. De lever tillsammans med oss. De skapar identitet och förmedlar minnen. Det är människorna och träden som gör en stad levande.

Jag hoppas att samtalen utifrån ekvationen kan leda till andra utfall än de som har blivit resultatet på de två här skildrade platserna; Gottorp och kv Sofia. Kan de leda till kreativa tankar både hos stadsborna och de professionella aktörerna i stadsbyggnandet?

Trädens värden i staden är väl dokumenterade, även i samhällsekonomiska beräkningar. Vid större krontäckning uppnås bättre luft, bättre temperaturreglering och fördröjning av regnvatten. Invånarna blir friskare. Att begära att träd och skog ska bevaras på andra kontinenter har ingen trovärdighet om vi inte gör detsamma här.

Men, den viktigaste anledningen till att värna om de stora träden är inte miljövinsten. Det är förlusten av de där hundra åren, som vi inte kan köpa tillbaka. Träden förankrar och förbinder oss med det levande på jorden.

Monika Gora (SWE)

Monika Gora är född 1959 och har arbetat som landskapsarkitekt och konstnär med sin egen studio GORA art&landscape sedan 1989. Hon har en masterexamen i landskapsarkitektur från SLU och har arbetat och studerat utomlands bland annat i Australien, Kina, Indonesien, Nederländerna, Nya Zeeland och USA. Monika Gora har konsekvent valt att gå sin egen väg genom sin förmåga att kombinera experimentella och utmanande projekt med praktiskt genomförbara lösningar. Hennes arbeten består ofta av sömlösa konstellationer av landskapsarkitektur, offentlig konst och byggnad. Permanenta gestaltningar och tillfälliga installationer inom befintliga miljöer intar en central plats i Monika Gora konstnärskap. Några av hennes verk har innehållit provokativa element men de har alltid bidragit till att skapa ny mening, nya platser och minnen.

Monika Gora, born in 1959, has been working as a landscape architect and artist with her own office, GORA art&landscape, since 1989. She holds a master's degree in landscape architecture from the Swedish University of Agriculture. Before starting her own office, Monika Gora made prolonged travels of work and study in Australia, China, Indonesia, the Netherlands, New Zealand and the USA. In her practice she has systematically chosen her own paths – experimenting and challenging – combining this with an ability to find practicable solutions. Monika often works with these seamless combinations of landscape architecture, public art and building. In addition to permanent works, temporary contributions to existing environments occupy a central position in Monika Gora's oeuvre. Some of her pieces have contained provocative elements but they always actively contribute to the production of new meanings, spaces and memories.

Abstract

Urban trees and man - examples from Malmö

The exhibition depicts two events in contemporary Malmö when large urban trees were felled on plots that had real potential to become parks (Gottorp's park and trees in the Sofia quarter next to Rörslö Park). The same sequence of events seems to repeat itself over and over again, like a formula or karma, in Malmö, as well as in other places and cities.

In 2012, Gottorp's park was demolished. In 2016, large trees were felled on the Sofia quarter in Rörslöstad. The first event was documented and portrayed in an extensive and acclaimed art project entitled "How much for a Tree?". Part of that project is, a drama presented in book form, with the same title, reflects the various actors' views on their own power and incentives to act. The felling of the trees on the Sofia plot was followed by me, and many more through the local newspaper Sydsvenskan's reports. These events are exhibited together with drawings of urban trees that, while still intact, remain exposed to potential threat by human activity in the city.

*Ek på Fågelbacksgatan 30 i Malmö
Teckning: Monika Gora*

“If I were dead, I would like to have life around me and not only other people who died”: S:t Pauli kyrkogårdar as a multifunctional space

Text: Pavel Grabalov, PhD Candidate, Faculty of Landscape and Society, Norwegian University of Life Sciences

In 2015 I moved to Malmö from the Russian city of Kaliningrad to start my master in urban studies. Slowly I began exploring the city and its places hidden from superficial glance of visitors and strangers. I have found my own city where I could feel more local and which consisted of meaningful locations. S:t Pauli kyrkogårdar became a part of my mental map of Malmö. The contrast between the activities which took place in this cemetery and my own experience of a traditional cemetery in Russia, where I come from, was astonishing. People in Malmö used S:t Pauli kyrkogårdar for a great variety of activities not limited to burial and commemoration practices. They strolled around, did sports and had picnics. At the same time there were people who visited graves of their loved ones, put flowers and felt connected to them. To my surprise even being so multifunctional S:t Pauli kyrkogårdar were experienced as a very harmonic place without a clear conflict between different functions.

The programme in urban studies gave me an opportunity to look deeper at the scope of people’s activities in S:t Pauli kyrkogårdar. In March 2016 I spent several days in this cemetery making observations of visitor’s behaviour. Even if early Nordic spring did not provide good conditions for outdoor activities, many people came there to visit graves of their relatives, have a stroll, spend time with children, walk their dogs, cycle through, run or just enjoy nature’s revival after long winter. Comparing to other Malmö cemeteries S:t Pauli kyrkogårdar accommodated more diverse variety of activities, which could be explained by its relatively large size and lack of other green spaces in the surroundings.

Among many cemetery recreational activities I chose to focus on jogging, perhaps the most vivid recreational activity in the cemetery. If we run to be healthy and eventually postpone death, what

does it mean when we run in a place designed for dealing with death? To get better understanding of people's experiences of jogging in the cemetery and their attitude to it, I did observations, run myself, looked at posts in social media and talked to some students of Malmö University who had such experience. I found that for many people the cemetery was an attractive place to run, not just because they did not have an access to a park but because of different meanings associated with the cemetery. For them S:t Pauli kyrkogårdar provided not only an opportunity to run but also to reflect on life and death and even to come to interesting conclusions. For example, one of my respondents gave an empathic explanation of her attitude to running in a cemetery: "If I were dead, I would like to have life around me and not only other people who died".

My current PhD research aims to study the role of urban cemeteries in different cities in Europe and to examine their contribution to urban life as

multifunctional public spaces. I believe that S:t Pauli kyrkogårdar gives a good example of such contribution. The primary function of cemeteries as being sites for burials and commemoration defines their distinction from other green public spaces, such as parks. This connection to death and our fundamental emotional experiences gives

special dimension to urban cemeteries and the way we experience them. To my mind, such spiritual aspect of a cemetery as a space for reflection for both personal and collective issues is something our cities need nowadays and should not be put aside. As the authors of an influential book "A Pattern language" forecasted, "the presence of the dead among the living will be a daily fact in any society which encourages its people to live".

Further reading: Grabalov, Pavel. (2018). Public life among the dead: Jogging in Malmö cemeteries. *Urban Forestry & Urban Greening*, 33, 75-79.

RETRÖGAD
JONAS RIETZ
1842 — 1912
GEMÖN
SIDDIG MARIA
1847 — 1918

Replika

Text och illustration: Juan Carlos Peirone

Jag reser mycket ofta på vägen där den gamla kiosken är belägen. Trots att jag såg det flyktigt, föreställde jag mig den full av minnen: minnen av familjen, minnen från staden (minnen av oss alla?). Ensam, orörlig och blind. Förstörd av tid och graffiti.

Den blev för mig en karaktär, en karaktär man ser varje dag men man vet inte mycket om den. Ensam, orörlig och blind.

Dess hem i kyrkogården, där kiosken bestämt valde att vara -en plats där vänner säger farväl varje dag- tillade en viss intrig.

Ensam, förstörd och blind. Identifierade den sig med sina underjordiska grannar? Var den död?

KONSTKIOSK PRODUCERAS MED STÖD AV

KULTURRÅDET

